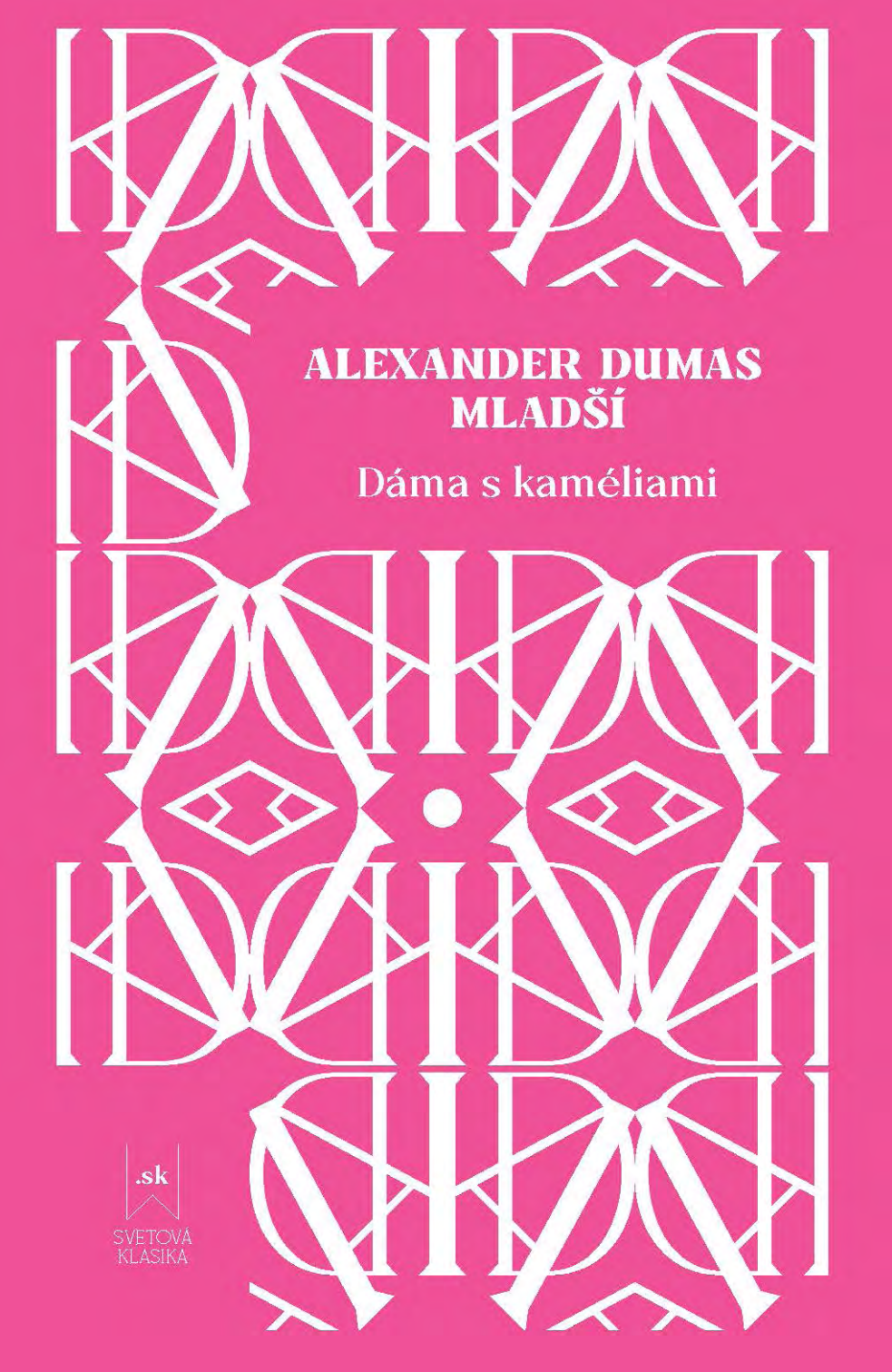

**ALEXANDER DUMAS
MLADŠÍ**

Dáma s kaméliami

.sk

SVETOVÁ
KLASIKA

Dáma s kaméliami

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Lindeni

Alexander Dumas mladší

Dáma s kaméliami – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

Dáma s kaméliami

ALEXANDER DUMAS **mladší**

Dáma s kaméliami

Preložila Zora Sadloňová

Ljndeni

Alexandre Dumas (fils): LA DAME AUX CAMÉLIAS
Slovak edition © Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2025
Translation © Zora Sadloňová, 2025

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať s cieľom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.
Vyťažovanie textu a dát z tejto publikácie v zmysle čl. 4 smernice 2019/790 EÚ je zakázané.

ISBN v tlačenej verzii 978-80-566-4809-4
ISBN e-knihy 978-80-566-4874-2 (1. zverejnenie, 2025) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-566-4875-9 (1. zverejnenie, 2025) (mobi)
ISBN e-knihy 978-80-566-4873-5 (1. zverejnenie, 2025) (ePDF)

Kapitola 1

Myslím si, že tvoriť literárne postavy sa dá až po preštudovaní mnohých ľudských charakterov, podobne ako môžeme hovoriť cudzím jazykom až vtedy, keď sa ho dôkladne naučíme.

Keďže som doteraz vekom nedozrel k tvorivej činnosti, uspokojím sa s prerozpráváním udalostí.

Čitateľ nech je teda presvedčený, že ide o skutočný príbeh a všetky spomínané osoby, okrem hlavnej hrdinky, ešte žijú. V Paríži sa nájdu pamätníci týchto udalostí, ktorí by ich mohli potvrdiť, keby moje svedectvo nestačilo. Zvláštnou hrou osudu som sa stal dôverníkom posledných udalostí, bez ktorých by toto rozprávanie bolo nezaujímavé a neúplné.

A teraz, ako som sa dozvedel o oných podrobnostiach: Dvanásteho marca 1847 ma na Laffitovej ulici zaujal veľký žltý plagát o dražbe nábytku a vzácných cenností, pre majiteľovo úmrtie. Oznam neuvádzal meno zosnulej osoby, len to, že dražba sa bude konať na ulici d'Antin číslo 9 dňa 16. marca od dvanástej do piatej hodiny popoludní.

V dodatku sa uvádzalo, že v dňoch 13. a 14. marca je voľná prehliadka bytu a zariadenia.

Som veľkým milovníkom zaujímavých zvláštností a zaumienil som si, že túto príležitosť si nenechám ujsť a pôjdem sa aspoň pozrieť, hoci si aj nič nekúpim.

Na druhý deň som sa vybral na ulicu d'Antin číslo 9.

Bolo síce ešte skoro, ale v byte už boli záujemcovia, ktorí hľadeli s úžasom a obdivom na prepych vystavený ich zrakom, hoci sami boli odetí do zamatu a kašmíru a pri domových dverách na nich čakali elegantné kočiare.

Neskôr som pochopil ich obdiv a úžas, lebo pri prehliadke som ľahko zistil, že som v byte ľahkej vydržiavanej ženy. Dámy zo spoločnosti, a práve tie tu boli, si totiž iste želali prezrieť súkromie žien, ktorých ekvipáže dennodenne ostrekujú blatom ich kočiare, ktoré majú rovno vedľa nich svoju lôžzu v Opere aj v Talianskej opere a ktoré celému Parížu vystavujú na obdiv pyšné bohatstvo svojej krásy, svojich šperkov a škandálov.

Tá, v ktorej byte som sa ocitol, bola mŕtva: najcnostnejšie dámy mohli teda vniknúť až do jej spálne. Smrť vyčistila ovzdušie tejto úžasnej stoky a mali by napokon aj výhovorku, keby bolo treba, že prišli kvôli dražbe, nevediac ku komu. Prečítali si oznam, chceli vidieť to, čo im sľuboval, a niečo si vybrať. Celkom jednoduché. To im však nebránilo, aby medzi všetkými tými vzácnymi predmetmi nehládali stopy života kurtizány, o ktorej sa toho nepochybne veľmi veľa narozprávalo.

Tajomstvo, žiaľ, zomrelo s bohyňou, a tie dámy aj pri najlepšej vôli nevysliedili viac než to, čo bolo na predaj po jej smrti, a nič z toho, čo sa tu predávalo za života nájomníčky.

Inak bolo tu z čoho vyberať. Zariadenie bolo prepychové, nábytok z ružového dreva a od vychyteného umeleckého rezbára Andrého Boulla, sèvreské a čínske vázy, sošky zo saského porcelánu, zamat, hodváb a čipky. Nič nechýbalo.

Prechádzal som sa po byte za dôstojnými a zvedavými dámmami, ktoré ma predbehli. Vošli do izby čalúnenej perzskou látkou, a práve keď som chcel vstúpiť za nimi, náhlivo sa vracali s úsmevom, akoby sa hanbili za akýsi nový objav. To ma

podnietilo, aby som čo najrýchlejšie vošiel do miestnosti. Bol to budoár s množstvom starostlivo poukladaných drobností, podľa ktorých bolo možné čo najsprávnejšie odhadnúť prepych zosnulej.

Na veľkom, tri stopy širokom a šesť stôp dlhom stole postavenom ku stene žiarili hotové poklady od Aucoca a Odiota. Bola to veľkolepá zbierka a ani jediný z celej tej záplavy predmetov, takých nevyhnutných pri toalete podobnej ženy, u akej sme sa nachádzali, nebol z iného kovu než zo zlata či striebra. Táto zbierka istotne vznikala postupne a nebola dopĺňaná len jedným milencom.

Pohľad na budoár vydržiavanej ženy ma nevysťažil, ale s pobaveným záujmom som si prezeral všetky maličkosti a všimol som si, že všetky predmety boli umelecky cizelované a zdobené rôznymi iniciálkami a erbami.

Prezeral som si všetky tie predmety, každý z nich predstavoval prostitúciu úbohej dievčiny, a v duchu som si povedal, že k nej bol Boh milostivý, lebo nedopustil, aby ju postihol zvyčajný trest, a doprial jej zomrieť v prepychu a v kráse, ešte kým nezostarla, lebo staroba je akási prvá smrť kurtizán.

Naozaj, môže byť niečo smutnejšie ako pohľad na hriešnu starobu, najmä u ženy? Nevzbudzuje záujem a nemá v sebe nijakú dôstojnosť. Večná sebaľútosť, nie preto, že sa dala na zlé chodníčky, ale že zle narábala s peniazmi, je jednou z najsmutnejších vecí, ktoré si môžete vypočuť. Poznal som bývalú ľahkú ženu, ktorej z jej minulosti nezostalo nič len dcéra, a tá bola rovnako krásna, aspoň podľa tvrdenia jej vrstovníkov, ako bola kedysi jej matka. Úbohé dievča, ktorému matka nikdy nepovedala: Si moja dcéra, kým v starobe nechcela, aby ju živila za to, že ju vychovala. To úbohé stvorenie sa volalo Louise. Poslúchla

svoju matku a ponúkala sa bez vôle, bez vášne a bez radosti, akoby vykonávala remeslo, pravda, keby niekomu zišlo na um dať ju nejakému vyučiť.

Ustavičný pohľad na neviazaný život a predčasné hýrenie živené chorobným stavom tejto mladej dievčiny udusilo v nej schopnosť rozoznávať dobro od zla, ktorú od Boha možno mala, ktorú však nikomu nenapadlo podporovať a rozvíjať.

Doteraz mám pred očami to dievča, ktoré sa denne, takmer v tú istú hodinu, prechádzalo po bulvároch. Vždy za bedlivého dozoru svojej matky, akoby dobrá matka sprevádzala svoju poslušnú dcéru. Bol som vtedy ešte veľmi mladý a ochotný prijímať ľahkú morálku svojej doby. Predsa si však spomínam, že pohľad na tento hanebný dozor ma pohoršoval a znechucoval.

A navyše by panenská tvár hádam nemohla vyzeráť nevinnéjšie a vyjadrovať viac smútku a utrpenia.

Dalo by sa povedať: zosobnená rezignácia.

Jedného dňa sa tvár tejto dievčiny rozjasnila. Uprostred neviazaností, ktoré dirigovala jej matka, sa hriešnici odrazu zdalo, že Boh jej zosiela šťastie. A prečo by ju napokon Boh, ktorý ju stvoril z vlastnej vôle, zanechal bez útechy pod ťarchou jej bolestivého osudu? Jedného dňa teda zistila, že je v druhom stave. V hĺbke duše, kde sa predsa len skrýval zvyšok dievčenskej cudnosti, sa zachvela radosťou. Cesty ľudskej duše sú nevyspytateľné. Louise bežala oznámiť matke novinu, ktorá ju tak potešila. Je to vari hanba povedať, ale nepoukazujem tu na nemravnosti pre zábavu. Opisujem tu skutočnú udalosť, o ktorej by som mohol pomlčať, keby som nebol presvedčený, že je občas potrebné odhaliť utrpenie bytostí, ktoré sú odsudzované bez vypočutia a opovrhujeme nimi bez toho, že by sme ich súdili. Je to hanebné. Matka odpovedala svojej dcére, že nemajú nazvyš ani pre dve

osoby, a nebudú mať ani pre tri a také malé deti sú len na oštaru a tehotenstvo je strata času.

Potom na druhý deň pôrodná babica, ktorú nazveme len matkinou priateľkou, navštívila Louise. Tá zostala niekoľko dní na lôžku a vstala ešte bledšia a slabšia ako predtým.

Asi o tri mesiace sa nad ňou zľutoval jeden muž a pokúšal sa o jej uzdravenie duševné aj telesné, ale posledný otras bol prívelmi silný, a Louise zomrela na následky prerušenia tehotenstva, ktorému sa podrobila.

Jej matka žije doteraz: ako? To vie len Boh!

Spomenul som si na túto udalosť, keď som si prezeral strieborné toaletné predmety a ako sa zdalo, čas zatiaľ riadne pokročil, pretože som v byte osamel s dozorcom, ktorý od dvier pozorne skúmal, či som niečo neodcudzil.

Podišiel som k mužovi, v ktorom som vzbudil také vážne obavy.

„Pane,“ oslovil som ho, „mohli by ste mi prezradiť meno osoby, ktorá tu bývala?“

„Slečna Marguerite Gautierová.“

Poznal som to dievča po mene i z videnia.

„Ako? Marguerite Gautierová je mŕtva?“

„Áno, pane.“

„A kedy zomrela?“

„Myslím si, že pred tromi týždňami.“

„A prečo je dovolená prehliadka bytu?“

„Jej veritelia dúfajú, že to určite zvýši výťažok dražby. Ľudia si môžu dopredu pozrieť zariadenie, akým dojmom pôsobí nábytok a čalúnenie; chápete, to ich podnieti k nákupu.“

„Mala teda dlhy?“

„Áno, pane, a ešte aké!“

„Vyrovnajú sa dražbou?“

„A ešte aj zostane!“

„Kto dostane ten zvyšok?“

„Jej príbuzní.“

„Mala teda rodinu?“

„Zdá sa, že áno.“

„Ďakujem vám, pane.“

Strážca videl, že nemám zlé úmysly, pozdravil ma a ja som odišiel.

Úbohé dievča, myslel som si cestou domov, iste zomrela za smutných okolností, lebo v jej svete má človek priateľov len vtedy, keď sa mu dobre darí. Bol som dojatý osudom úbohej Marguerite Gautierovej.

Mnohým ľuďom sa to bude zdať smiešne, ale voči ľahkým ženám som neobyčajne zhovievavý a ani sa nepokúšam túto zhovievavosť skúmať.

Raz som si šiel totiž na policajný komisariát vyzdvihnúť pas a v blízkej ulici som videl dvoch strážnikov viesť akési dievča. Neviem, čo urobilo, viem len, že veľmi ľútostivo plakalo a v náručí zvieralo niekoľkomesačné bábätko, od ktorého malo byť počas uväznenia odlúčené. Od toho dňa nemôžem a nedokážem pohrdať ženou na prvý pohľad.

Kapitola 2

Dražba bola stanovená na 16. marca.

Medzi návštevami a dražbou bola jednodenná prestávka, aby čalúnnici mohli zvesiť záclony, obrazy a podobné predmety.

Vrátil som sa vtedy z ciest. Bolo celkom pochopiteľné, že mi nikto neoznámil Margueritinu smrť ako veľkú novinu, akú priatelia zvyknú oznamovať tomu, kto sa vracia do hlavného mesta. Marguerite bola pekná, ale čím viac rozruchu vyvoláva život vyhľadávaných žien jej druhu, tým menej pôsobí ich smrť. Sú ako slnká, ktoré zapadajú bez lesku práve tak, ako vychádzajú. Keď zomrú mladé, dozvedia sa o ich smrti odrazu všetci ich milenci, lebo v Paríži skoro všetci milenci známeho dievčaťa žijú v dôvernom priateľstve. Vynorí sa len niekoľko spomienok a život ide ďalej bez toho, že by ich táto udalosť rozrušila, a nevyronia jedinu slzu.

Keď má dnes niekto dvadsaťpäť rokov, slzy sú takou vzácnosťou, že ich nemožno prelievať pri každej príležitosti. Iba ak si príbuzní zaplatia, aby boli oplakávaní, a to ešte podľa sumy, ktorú na to vynaložia.

Hoci môj monogram sa nenachádzal na žiadnej Margueritinej drobnosti, predsa moja inštinktívna zhovievavosť a súcit, ku ktorým som sa priznal, spôsobili, že som o jej smrti premýšľal dlhšie, než si hádam zaslúžila.

Spomínal som si, že som Marguerite veľmi často stretával na Elyzejských poliach, kde sa každý deň premávala v modrom kočiari, ťahanom dvoma nádhernými hnedákmi, a že som vždy

obdivoval jej dôstojnosť, takú vzácnu u žien jej druhu, čo len zvyšovalo jej skutočne výnimočnú krásu.

Tieto nešťastné stvorenia vždy niekto sprevádza, keď sa vyberú na prechádzku.

Keďže sa nijaký muž neprizná ku svojmu nočnému dobrodružstvu a ony sa boja samoty, berú so sebou buď tie menej šťastné, ktoré nemajú kočiar, alebo zostarnuté, u ktorých po bývalej elegancii nezostalo ani stopy. A na tie sa môžeme bez obáv obrátiť, ak sa chceme dozvedieť nejaké podrobnosti o žene, ktorú sprevádzajú.

U Marguerite to tak nebolo. Prichádzala na Elyzejské polia v kočiari vždy sama, správala sa čo najnenápadnejšie, v zime zahalená do veľkého kašmírového šálu, v lete oblečená celkom jednoducho. Hoci na svojej obľúbenej vychádzke stretávala veľa známych, keď sa na nich letmo usmiala, bolo jasné, že patrí len im; iba vojvodkyňa sa mohla usmievať takým spôsobom.

Nekrúžila po Elyzejských poliach, ako to mali vo zvyku jej družky. Kone ju rýchlo unášali do Boulogneského lesíka. Tam z koča vystúpila, hodinu sa prechádzala, potom znovu nasadla a vracala sa rýchlo domov.

Všetky tieto okolnosti, ktorých som bol svedkom niekoľkokrát, sa mi premietali pred očami a ľutoval som smrť dievčaťa tak, ako ľutujeme zničenie krásneho umeleckého diela.

Veď nebolo možné vidieť pôvabnejšiu a krajšiu ženu, ako bola Marguerite.

Bola vysoká a až priveľmi štíhla, túto nepatrnú chybičku vedela oblečením majstrovsky zamaskovať. Kašmírový šál, ktorého konce siahali až po zem, sa roztváral na bokoch po širokých záhyboch hodvábnych šiat a hrubý rukávnik, ktorý jej zakrýval ruky a ktorý si pritískala k hrudi, mal toľko dômyselne usporiadaných

záhybov, že aj ten najnáročnejší zrak nenašiel nič, čo by mohol vytknúť jej zovňajšku.

Pohľad na jej krásnu hlavu vzbudzoval mimoriadne potešenie. Musset by povedal, že ju utvorila jej matka úmyselne takú malú, aby ju mohla stvoriť tak dokonale.

Vložte do neopísateľne jemného oválu čierne oči s čistým oblúkom obočia, ktoré vyzerá namalované, tieto oči zastríte dlhými riasami, ktoré vrhajú na ružovú pleť tieň, ak sú sklopené, nakreslite rovný a duchaplný nos s nozdrami trochu rozšírenými od prudkej túžby po zmyselnom živote, nakreslite jemné, súmerné ústa, ktorých pery sa pôvabne otvárajú nad belostnými zubami, zafarbite pleť zamatom zreých broskýň, rukou nedotknutých, a budete mať predstavu o tej rozkošnej hlave.

Prirodzene zvlnené vlasy, čierne ako uhoľ, sa nad čelom rozdeľovali na dva dlhé pramene, strácali sa na tyle, a vykúkali z nich len lalôčky ušíek s dvoma briliantmi, každý v cene štyri až päťtisíc frankov.

Musím povedať, hoci to znie nepochopiteľne, že neviazaný život nezotrel z Margueritinej tváre panenský, ba priam detský výraz, ktorý bol pre ňu charakteristický.

Marguerite mala výborný portrét od Vidala, jediného umelca, ktorý ju dokázal verne zachytiť. Po jej smrti som mal tento obraz niekoľko dní pred očami a jej podoba bola taká prekvapujúca, že mi pripomenula podrobnosti, na ktoré by moja pamäť zrejme nestačila.

O niektorých podrobnostiach tejto kapitoly som sa dozvedel neskôr, uvádzam ich však teraz, aby som sa k nim nemusel vracáť, keď začnem rozprávať súvislý príbeh.

Marguerite chodievala na všetky premiéry a svoje večery trávila buď v divadle, alebo na plesoch. Kedykoľvek sa objavila

nová hra, mohli ste si byť istí, že ju tam uvidíte s tromi vecami, ktoré jej nikdy nechýbali a vždy ležali na okraji jej prízemnej lôže: divadelný ďalekohľad, vrecko s bonbónmi a kytica kamélií.

Dvadsaťpäť dní v mesiaci boli kamélie biele a päť dní červené. Nikto sa nikdy nedozvedel príčinu tohto striedania farieb, ktoré si všimli diváci v divadlách, kam chodievala najčastejšie.

Nikdy nikto nevidel Marguerite s inými kvetmi. U jej kvetnárky pani Barjonovej ju nakoniec nazvali Dámou s kaméliami, a táto prezývka jej zostala.

Vedel som, ako iní, ktorí sa v Paríži pohybujú v určitom spoločenskom okruhu, že Marguerite bola milenkou mladíkov z najlepšej spoločnosti, že sa tým netajila a oni sami sa tým pýšili, čo dokazovalo, že milenci aj milienka boli spokojní.

No v posledných troch rokoch, od svojho pobytu v Bagnères, žila vraj len so starým vojvodom, s cudzincom, veľkým boháčom, ktorý sa pokúšal odvieť ju čo najďalej od jej bývalého života, a zdalo sa, že mu to napokon celkom rada dovolila.

Rozprávali mi o tom takto:

Na jar roku 1842 sa cítila Marguerite taká chorľavá a slabá, že jej lekári predpísali kúpeľnú liečbu, preto odišla do Bagnères. Medzi pacientmi bola dcéra tohto vojvodu, ktorá trpela rovnakou chorobou, a tak veľmi sa na Marguerite podobala, že ich mnohí pokladali za sestry. Mladá vojvodkyňa však mala tuberkulózu v najvyššom stupni a niekoľko dní po Margueritinom príchode zomrela.

Vojvoda, ktorý zostal v Bagnères z obvyklej ľudskej túžby zdržiavať sa na mieste, kde sme pochovali kus vlastného srdca, spozoroval jedného rána Marguerite v zákrute jednej aleje.

Zdalo sa mu, že vidí tieň vlastného dieťaťa, vykročil jej oproti, chytil ju za ruky a dojatý ju objal. Ani sa nepýtal, kto je,

a naliehavo ju prosil, aby ju smel navštevovať a milovať v nej obraz svojej mŕtvej dcéry. Marguerite bola v Bagnères iba so svojou komornou; nemala obavy, že by sa skompromitovala, a tak vyhovelá vojvodovým prosbám.

V Bagnères však boli ľudia, ktorí ju poznali, a tí vojvodu upozornili na pravé postavenie slečny Gautierovej. Pre starca to bol tvrdý úder, lebo tým sa končila podoba s jeho dcérou; bolo však už neskoro. Mladá žena sa stala potrebou jeho srdca, bola jediným dôvodom a jediným zmyslom zvyšku jeho života.

Nemal právo niečo jej vyčítať a nič jej ani nevyčítal. Spýtal sa jej len, či dokáže zmeniť spôsob svojho života, a za túto obeť jej ponúkal všetko, o čo by ho požiadala. Marguerite mu to sľúbila.

Treba podotknúť, že Marguerite, ktorá mala živý temperament, bola chorá. Hlavnú príčinu choroby videla vo svojej minulosti a akýmsi vnuknutím verila, že Boh jej zachová krásu a zdravie, ak sa dá na pokánie a zmení svoj spôsob života.

A naozaj, kúpele, prechádzky, prirodzená únava a spánok koncom leta Marguerite vyliečili.

Vojvoda sprevádzal Marguerite do Paríža a pokračoval vo svojich návštevách ako v Bagnères.

Vyvolalo to veľký rozruch, hoci pravá príčina nebola známa, stačilo len to, že vojvoda, známy veľkým bohatstvom, sa stal odrazu márnوترatným.

Zblíženie vojvodu s mladou krásnou ženou sa pripisovalo na účet zhýralosti, ktorá sa tak často vyskytovala u starších, dostatočne bohatých pánov. Predpokladalo sa všetko, len nie to, čo bola pravda.

Jeho otcovský cit k Marguerite bol čistý a akákoľvek pohnútku okrem úprimného citu by sa mu videla nemravná. Nikdy jej nepovedal slovo, ktoré by nemohla počuť jeho dcéra.

Nechcem urobiť zo svojej hrdinky niečo iné, než bola. Povedzme si, že pokiaľ bola v Bagnères, nebolo ťažké dodržať sľub daný vojvodovi, a aj ho dodržiavala. Len čo sa však vrátila do Paríža, videlo sa dievčine zvyknutej na život naplnený radovánkami, plesmi a dokonca aj hýrením, že v osamelosti prerušovanej iba pravidelnými vojvodovými návštevami, zomrie od nudy, a do mysle aj do srdca sa jej vkrádala túžba po bývalom rušnom živote.

Okrem toho musím podotknúť, že Marguerite sa z liečenia vrátila ešte krajšia ako predtým, mala dvadsať rokov, a jej choroba utlmená, no nie celkom zastavená, v nej neprestajne prebúdza horúčkovitú žiadostivosť, ktorá zvyčajne sprevádza pľúcne ochorenia.

Vojvoda neskutočne trpel, keď mu priatelia, ustavične striehnuci na pristihnutie dievčiny, s ktorou sa – podľa ich názoru – kompromitoval, jedného dňa oznámili a dokázali, že Marguerite v čase, keď si je istá vojvodovou neprítomnosťou, prijíma návštevy, ktoré sa často pretiahnu až do nasledujúceho dňa.

Keď sa jej na to vojvoda spýtal, ku všetkému sa priznala a radila mu, aby sa o ňu nezaujímal, lebo necíti dosť sily na to, aby dodržala dané záväzky, a nechce ďalej prijímať dobrodenia od človeka, ktorého sklamala.

Vojvoda sa sedem dní u nej neukázal, to bolo však všetko, čo zvládol urobiť, lebo na ôsmy deň prišiel s prosbou, aby ju mohol ďalej navštevovať. Sľuboval jej, že ju bude brať takú, aká je, len aby ju mohol vídať, a prisahal, že aj keby ho to malo stáť život, nikdy jej nič nebude vyčítať.

Toto sa stalo tri mesiace po Margueritinom návrate, teda v novembri alebo decembri roku 1842.

Kapitola 3

Šestnásteho, o jednej popoludní som sa vybral na ulicu d'Antin.

Už pri dverách bolo počuť krik dražobných vyvolávačov.

Byt bol plný zvedavcov.

Zišli sa tu všetky krásy elegantného polosveta, úkosom ich pozorovalo niekoľko vznešených dám, ktoré využili dražbu ako zámienku, aby si zblízka prezreli ženy, s ktorými by inak nemali príležitosť stretnúť sa a ktorým potajomky možno závideli ľahké zábavky.

Pani vojvodkyňa de F... sa laktom dotýkala slečny A..., jednej z najsmutnejších ukážok našich moderných kurtizán; pani markíza de T... váhala, či si má kúpiť kus nábytku, ktorý vydražovala pani D..., najelegantnejšia a najznámejšia vydržiavaná žena našich čias; vojvoda d' Y..., o ktorom sa v Madride vraví, že sa ničí v Paríži, a v Paríži, že sa ruínuje v Madride, a ktorý napokon ani nemíňa všetky svoje príjmy, živo debatoval s madam d' M..., jednou z našich najduchapľnejších poviedkárok, ktorá chce občas napísať to, o čom sa klebetí, a podpísať sa pod to, čo napíše, a pritom si vymieňal dôverné pohľady s pani N..., krásavicou, ktorá sa premáva po Elyzejských poliach takmer výhradne len v ružových alebo modrých šatách v kočiari táhanom dvoma veľkými vraníkmi, ktoré jej Tony predal za desaťtisíc frankov a ktoré konečne zaplatila; napokon slečna R..., ktorá dosiahne svojou duchaplnosťou dvojnásobne viac než dámy zo spoločnosti svojím venom a trojnásobne viac ako iné svojimi

láskami, prišla si tiež niečo kúpiť, hoci bolo chladno a ľudia si ju zvedavo premeriávali.

Mohli by sme uviesť ešte veľa začiatočných písmen mien osôb zhromaždených v salóne, ktoré sa čudovali, že sa tu zišli, no obávame sa, že by sme čitateľa unudili.

Povedzme si len, že všetci boli bláznivo veselí, mnohí z prítomných mŕtvu poznali, no vôbec im nenapadlo spomenúť si na ňu.

Ozýval sa tu hlasný smiech; vyvolávači vykrikovali na plné hrdlo, obchodníci usadení v predných laviciach pred dražobným stolom sa márne usilovali dosiahnuť ticho, aby mohli pokojne dojednať obchody. Zhromaždenie hádam nikdy nebolo také rozmanité a hlučné.

Nenápadne som vkĺzol do tohto zarmucujúceho ruchu a pomyslel som si, že sa odohráva rovno pri izbe, kde naposledy vydýchla úbohá stvora, ktorej nábytok predávali na splatenie jej dlhov. Prišiel som tam skôr zo záujmu o prehliadku než o nákup, a preto som pozoroval predávajúcich dražobníkov, ktorých tváre sa rozjasnili zakaždým, keď niektorý predmet dosiahol cenu, v akú ani nedúfali.

Títo počestní ľudia špekulovali s prostitúciou tejto ženy, sto-percentne na nej zarobili, prenasledovali ju úradnými listinami do posledného okamihu jej života a teraz si po jej smrti prišli pozbierať ovocie svojich úctyhodných výpočtov spolu s úrokmi hanebného úveru.

Akí prezieraví boli naši predkovia, keď mali jedného boha pre kupcov a pre zlodějov!

Šaty, kašmírové šály a šperky sa predávali neuveriteľne rýchlo. Nič z toho sa mi nehodilo, a tak som vyčkával.

Vtom som začul vyvolávanie:

„Dokonale viazaná kniha so zlatým rezom s názvom: Manon Lescaut. Na prvej strane je čosi napísané. Desať frankov.“

„Dvanásť,“ po dlhej odmlke sa ozval čísi hlas.

„Pätnásť,“ ozval som sa ja.

Prečo? Vôbec som nevedel. Možno pre to niečo napísané.

„Pätnásť,“ zopakoval odhadca.

„Tridsať!“ zvolal prvý dražiteľ tónom, v ktorom zaznievalo presvedčenie, že nikto nedá viac.

To rozpútalo boj.

„Tridsaťpäť!“ zakričal som takmer rovnakým tónom.

„Štyridsať.“

„Päťdesiat.“

„Šesťdesiat.“

„Sto.“

Pripúšťam, že keby som sa bol snažil urobiť dojem, bolo by sa mi to podarilo, lebo po zvýšení ceny nastalo hlboké ticho a všetci na mňa upriamili zrak, aby zistili, kto sa tak nápadne usiluje o vlastníctvo tejto knihy.

Zdá sa, že prízvuk, s ktorým som vyslovil posledné slovo, presvedčil môjho protivníka: radšej sa vzdal boja, ktorým som zaplatil za zväzok desaťnásobnú cenu, než akú mal; uklonil sa a uhladeným spôsobom, hoci trochu neskoro, mi povedal:

„Ustupujem, pane.“

Potom už nikto nič nepovedal a kniha mi bola priklepnutá.

Keďže som sa obával vlastnej tvrdohlavosti aj v ďalšom prípade, čo by možno podporila moja sebaláska, no uškodilo by to mojej peňaženke, nadiktoval som svoje meno, dal si odložiť knihu a odišiel som. Vzbudil som pritom zrejme veľa dohadov u ľudí, ktorí sa čudovali, prečo som za knihu zaplatil sto frankov, keď som ju všade mohol dostať za desať, nanajvýš pätnásť frankov.

Asi o hodinu som si po knihu poslal.

Na prvej strane darca knihy napísal perom a elegantným pís-
mom venovanie. Tvorili ho len tieto slová:

MANON MARGUERITE

POKORA

A podpis: Armand Duval.

Čo chcel povedať tým slovom: pokora?

Vynikala vari Marguerite podľa mienky pána Armanda Du-
vala nad Manon svojimi hriechmi alebo srdcom?

Druhé vysvetlenie bolo pravdepodobnejšie, pretože prvé by
bolo nevhodne úprimné a Marguerite by ho, i keď nemala o sebe
veľmi vysokú mienku, nemohla prijať.

Znova som vyšiel z domu a knihou som sa zaoberal až večer,
keď som si ľahol.

Iste, Manon Lescaut je príbeh hlboko dojímavý, a hoci ho
poznám do najmenších podrobností, zakaždým, keď sa mi ten
zväzok dostane do rúk, pritiahne moju pozornosť, otvorím ho
a hádam aj po stý raz opäť prežívam osud hrdinky abbé Prévos-
ta. Táto postava sa mi vidí taká pravdivá, že mám zrazu pocit,
akoby som ju skutočne poznal. Za týchto nových okolností ma
k čítaniu neobyčajne povzbudzoval zvláštny spôsob prirovná-
nia medzi ňou a Marguerite a moja zhovievavosť sa stupňova-
la súcitom, ktorý sa menil takmer na lásku k úbohej dievčine,
ktorej pozostalosti som vďačil za túto knihu. Je pravda, že Ma-
non zomrela na púšti, ale v náručí muža, ktorý ju miloval celou
silou duše, a mŕtvej vykopal hrob, skropil ho slzami a pocho-
val v ňom svoje srdce; Marguerite, rovnako ako Manon hrieš-
nica a možno aj kajúcnica, zomrela uprostred lesku a nádhery,
ak sa dá veriť tomu, čo som videl na lôžku jej minulosti, ale
v úplnej pustatine srdca, a tá je oveľa vyprahnutejšia, oveľa

rozľahlejšia a oveľa nemilosrdnejšia ako tá, kde bola pochovaná Manon.

A naozaj, ako som sa dozvedel od niekoľkých priateľov o posledných okamihoch jej života, Marguerite celé dva mesiace, čo trvalo jej pomalé a bolestivé umieranie, pri záhlaví svojej postele nevidela nikoho, kto by ju potešil.

Potom som v duchu prešiel od Manon a Marguerite k ženám, ktoré som poznal z videnia a ktoré sa s piesňou na perách poberali k takmer rovnakému koncu.

Úbohé stvorenia! Ak je nesprávne ich milovať, môžeme ich aspoň ľutovať. Ľutujete slepca, ktorý nikdy nevidel denné svetlo, hluchého, ktorý nepočul zvuky prírody, nemého, ktorý nemohol dať prehovoriť svojej duši, ale falošne predstierajúc cudnosť, nechcete ľutovať zaslepenosť srdca, hluchotu duše, nemotu svedomia, ktoré privádzajú úbohú, chorobou postihnutú bytosť k šialenstvu a pre ktoré proti svojej vôli nie je schopná vidieť dobro, počuť Boha a hovoriť čistým hlasom lásky a vernosti.

Hugo stvoril Marion Delorme, Musset Bernerettu, Alexander Dumas Fernandu, myslitelia a básnici všetkých čias venovali kurtizánam svoj súcit a niekedy im nejaký významný muž vrátil česť svojou láskou a dokonca aj svojím menom. Zdôrazňujem to preto, že medzi čitateľmi, ktorí začali čítať tento príbeh, je iste dosť takých, čo sa chystajú knihu odložiť v obave, že v nej nájdu iba obranu neresti a prostitúcie, a autorov vek túto obavu ešte viac motivuje. Tí, čo sa to domnievajú, môžu byť pokojní, ak ich od čítania odrádza len táto obava, lebo sa mýlia.

Som jednoducho presvedčený o tejto zásade: žene, ktorej výchova nevštepila dobro, Boh otvára takmer vždy dve cesty, ktoré ju k nemu dovedú: tie dve cesty sú bolesť a láska. Sú ťažké; tie, čo sa po nich vyberú, si dokrvavia nohy, dorážajú ruky,

no zároveň na trnistých okrajoch tejto cesty zanechávajú všetky svoje neresti a do cieľa prichádzajú celkom nahé, no za takú nahotu sa pred Bohom nečervenáme.

Tí, čo stretávajú takéto smelé pútničky, majú ich povzbudiť a porozprávať všade o tomto stretnutí, aby takým zverejnením ukázali cestu iným.

Nedá sa jednoducho postaviť pri vchode do života dva stĺpy, jeden s nápisom Cesta k dobru a druhý s výstrahou Cesta ku zlu a povedať vstupujúcim: Rozhodnite sa! Podľa Kristovho vzoru treba ukazovať chodníčky tým, ktorí sa spočiatku nechali zvieŕť z prvej cesty k druhej. A najmä nie je nutné, aby tieto chodníčky boli hneď na začiatku priveľmi bolestivé a neschodné.

Kresťanské náboženstvo nás svojim krásnym podobenstvom o márnotratnom synovi nabáda k zhovievavosti a k odpusteniu. Ježiš mal toľko lásky k dušiam zraneným ľudskými vášňami, ich rany ošetroval s láskou a balzomom útechy ich liečil a uzdravoval. A tak povedal Magdaléne: „Mnoho ti bude odpustené, lebo si mnoho milovala.“ Vznešené odpustenie, ktoré iste prebudilo vznešenú vieru.

Prečo by sme mali byť prísnejší ako Kristus? Prečo by sme sa mali tvrdošijne pridŕžiavať mienky tohto sveta, ktorý predstiera tvrdosť, aby si dodal zdanie sily, a prečo by sme s ním mali zavrňovať krvácajúce duše, ktorým z rán odteká zlo minulosti ako zlá krv chorého a ktoré čakajú na priateľskú ruku, aby ich podporila a uzdravila im srdce?

Obraciam sa na svoju generáciu, na tých, pre ktorých našťastie už neplatia Voltairove teórie, na tých, ktorí tak ako ja vedia, že ľudstvo už dobrých pätnásť rokov prežíva jeden zo svojich najodvážnejších rozmachov. Vedomie dobra a zla bolo raz navždy vŕstopené; bola povznesená viera a prinavrátená úcta posvätným

veciam, a ak nebude svet celkom dokonalý, určite bude aspoň lepší. Úsilie všetkých inteligentných ľudí smeruje k jednému cieľu a každá pevná vôľa sa riadi tou istou zásadou: budme dobrí, budme mladí, budme pravdiví! Zlo je len márnosť, budme hrdí na dobro a najmä nestráčajme nádej. Neopovrhujme ženou, ktorá nie je ani matkou, ani sestrou, ani dcérou, ani manželkou. Neobmedzujme úctu iba na rodinu, nebudme zhovievaví iba zo sebeckých dôvodov. Pretože v nebi sa tešia viac z pokánia jedného hriešnika ako zo stovky spravodlivých, ktorí nikdy nezhrešili, pokúsme sa urobiť nebu radosť. Môže nám to v hojnej miere vynahraďiť. Prenechajme na svojej životnej púti almužnu odpustenia tým, ktorí podľahli ľudským vášňam a ktorých snád' zachráni božská nádej, ako zvyknú hovoriť staré dobré ženy, keď odporúčajú nejaký svoj liek – ak to nepomôže, iste to neuškodí.

Iste, moje úsilie dosiahnuť také významné výsledky z nepatrného príbehu, ktorý tu opisujem, pôsobí určite opovážlivo; ale patrím k tým, ktorí vedia, že v maličkostiach spočíva všetko. Dieťa je malé a je v ňom človek; mozog je nepatrný a ukrýva myšlienku, oko je len bod, a predsa obsiahne diaľky.